

GERARDI

103

Matthijsij ad Lecto-
rem præfatio.

um tā multū
libri de Chri-
stianę religi-
onis doctri-
na, varijs ti-
tulis hodie
in lucem exe-
ant, qui cum
Antiquorum
monumentis, quæ in eodē hoc scri-
ptiōis genere lucubrata sunt, rectē
cōferri queāt, aut nulli, aut certē q̄
paucissimi mea sententia reperiu-
tur. Nam vt de alijs nihil dicā, quis
omnium eorum est, qui tā diligen-
ter, tā exactē, tā distinctē, & planē
oīm earum rerum, quæ ad Christia-
nam religionem pertinent, tra-
ctationem instituit, quā eam à
Veterum nonnullis in hoc genere

A 2   perfe-

PRAEFATIO.

perfectam & consummatam esse videmus. Ut vero cæteris omisis, de vno Petro Lombardo, peruulgato illo Sententiarum Magistro, qui in hoc Commentationis genere, cum magna quadam laude nomen suum ad posteritatem transmisit, exempli causa dicam: an quisquam est, qui merito cum hoc viro comparari possit? Concedo quidem multa ab alijs doctè, multa ornatè, multa vtiliter, & ad horum temporum statum perquam accommodatè disputata esse. Verùm quis omnium istorum est, qui vniuersa ea, quæ sacris literis consentanea, tum de Deo, tum de diuinis reb. & olim à Patribus disputata sunt, & hodie ferè apud eruditos differuntur, tam luculenta & perfecta methodo, quàm iste in quadripartito illo Sententiarum Opere, complexus & persequutus est? An ne cum huius Operis tractationem & *ὁικονομίαν* sanè præclarā diligentius intueris, vniuersa

104

PRAEFATIO.

uerſæ Scripturæ materiam his li-
bris artiſicioſiſſimè digeſtam, & ex-
plicatam animaduertis? Nunquid
quæ in Scripturis variè antè diſper-
ſa & diſſipata quodam modo fue-
runt, his libris quaſi conglutinata,
& ratione quadam conſtricta tibi
occurrere videntur? Mihi quidem
certè Theologia, quæ antè Sapien-
tia quædam erat, nullis terminis
aut finibus circumſcripta, ita tra-
ctata hoc Opere videtur, vt ſi artis
aut ſcientiæ imaginem quiſpiam re-
quirat, non malè peti eam hinc poſ-
ſe mihi perſuadeam. Quò fit, vt nõ
parùm iſtorum hominum ſtudia
mirer, qui his temporibus neſcio
quo modo ab hoc Authore alienio-
res, id operam dant, vt huius viri
ſcripta minus approbata, in odium
aut contemptionem vulgo indu-
cant. Ceterùm non eſt dubium qui-
dem id, quin Scholaſticae Theolo-
giæ, quæ ex huius Authoris ſcriptis
potiſſimùm exorta eſt, id odio fa-

A 3 ciant.

PRAEFATIO.

ciant. Ego verò in ea sum sententia, vt Scholaſticae Theologiae ſobriam, moderatamq; cognitionem non tantum vehementer vtilem, ſed & ſummè his temporibus neceſſariam eſſe exiſtimem. Quapropter ſepe cupiui, huius Authoris ſcripta cum alia, tum maximè id, quod ex ſanctorum Patrum dictis ſagaci quodam ſtudio concinnaui, luuentuti in manibus eſſe. Verum cum id paulo prolixius eſſet, quam vt comòdè teri à luuentute poſſet, tandem nobis oblatuſ eſt libelluſ, qui prolixioris iſtius Operis nõ illepidam nobis Epitomam profitebatur, ſi modo paulò diligentiuſ ab Authore, (cuius nomine circumfertur) conſcriptuſ eſſet, vel certè ſi ab iſis qui Authore mortuo eum primum publicauerunt, aliquanto correctiuſ eſſet ædituſ. Neque enim dubitamus, quin ita vt eſt, horum vitio maximè libelluſ deprauatuſ ſit, quippe cum innumeris locis Librariorum

4
PRAEFATIO.

105

riorum negligentiam ita aperte co-
arguat, vt quæ ab istius generis ho-
minibus admiffa sunt, nequaquam
possint Authori vitia imputari.
Loquor tum de varijs solœcismis,
qui passim legenti obuij erant, ita
crassi, vt ne dormitanti quidem
Authori, vtpote Græcè Latineque
non vulgariter scienti, excidere
potuerint: tum de infinitis hiati-
bus, & lacunis, quæ dictu mirum
est, quàm sæpe & verborum conte-
xtum, & sententiarum integra-
tem ita interruperint, vt ne diui-
nando quidem, quæ mens Autho-
ris esset, sibi consequi posse Lector
videretur. Addo huc, venustissi-
mos versiculos, qui singulis Distin-
ctionibus (vt earum argumenta de-
clararent) appositi erant, ita turpi-
ter quàm plurimis locis corruptos
fuisse, vt nemini, modo non omni-
no ἀνούσω, eorum mendæ potue-
rint esse obscuræ. Hæc cum inter
legendum animaduernerem, dolui

A 4 quidē

PRAEFATIO.

quidem, vt par erat, non parum optimi doctissimiq; viri (qui in eodem hoc loco, cum magna nominis sui gloria, non paucos annos bonas literas docuisset) ita miserè Librariorum incuria deformatum turpificatumq; libellum circumferri. Sed quorsum ad rem dolor? Vt nonnulla ex parte nomini eruditissimi viri consulerem, putauim eius pietati id debere, vt si quà possem, tot modis corrupto, vitiatoq; libello medelam aliquam adhiberem. Feci itaq;, vt crassioribus erratis primùm occurrēs, & solæcisimos è medio auferrem, & sententiarum hiatus complerem, & suæ integritati versiculos restituerem. Imo etiam si quando orationis vel asperitas, vel obscuritas tale aliquid poscere videbatur, hoc egi, vt verbulis paucis tum mutatis, tum trāspōsitis, aliquanto & mollius, & euidentius Authoris sententiam ob oculos exponerem. Quamquam id
(prima

5
PRAEFATIO.

106

(prima distinctione excepta, quam
meis verbis totam retexui) obi-
ter à me factum est, & parcius, ne
in alieno opere curiosior fuisse
cuiquam viderer. Ea vero quæ ab
alijs margini adiecta erant, quia ad
rem nihil facere mihi videbantur,
ne margini oneri essent, omisi. Ver-
ficulos quos alijs postposuerant, re-
ctius præponi posse arbitrabar. De-
inde quia distichis ferè ijdem com-
prehensi erant, vt æquabilis versi-
culorum collatio vbiq; seruaretur,
Authoris Tetrasticha, quæ interim
adhibita erant, nō incommodè vt
ego puto, distichorum breuitate
conclusi. Quod si in hac re aliquid
à nobis præstitum æquus Lector iu-
dicabit, est, quod nostro labore fru-
atur: Sin secus, quod nos tum Au-
thoris recognoscendi studio, tum
studiosæ Inuentuti gratificandi a-
nimo, laboris hinc impendimus, id
ne temere quispiã reprehendat, eti-
am atq; etiam oēs vehemēter oro.

A 5 Argu-